

KONKORDATOYA TABİ ALACAKLARDA ŞÜPHELİ ALACAK AYRILMASI

I-GİRİŞ

Bilindiği üzere, 7101 sayılı Kanun ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılarak, kötüye kullanım ve istismarın artmasıyla birlikte ticaretin işlemlerini zor bir hale getirmiş bulunan iflas erteleme müessesesi yürürlükten kaldırılmış ve yerine konkordato müessesesi kapsamlı bir şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Olumsuz havanın hızlı yayılması sonucu 2018 yılında mahkemelere yaklaşık 1500 civarında konkordato başvurusu yapılmıştır. Şirketlerin döviz cinsinden borç yükünün artması nedeniyle borçlarını ödeyemez hale gelmeleri bu süreci hızlandırmıştır. Tıpkı iflas ertelemesinde olduğu gibi konkordato müessesesi de açıkça istismar edilmeye başlanmış, bunun üzerine alacaklılar haklı olarak isyan etmeye ve bu durumu şikayet etmeye başlamışlardır.

Konkordatonun kötü kullanımıyla birlikte istismarı önlemek ve şartları zorlaştırmak amacıyla, 19 Aralık 2018 tarihli Resmi Gazete ile 7155 sayılı torba kanunla yapılan düzenlemeler ve çıkarılan yönetmelikler yanında, bağımsız denetim kuruluşlarının denetim ve raporlamaları ön şart haline getirilmiştir.

Bugün gelinen nokta itibarıyla yeni düzenlemelerle konkordato talebi nedeniyle açılan dava sayısı önemli ölçüde azalmaya başlamıştır,

Yazının konusu düzenlenen konkordato alacaklarına şüpheli alacak karşılığı ayırmanın koşulları ve sonuçlarının ortaya konulmasıdır.

II. KONKORDATO SÜRECİNDE ŞÜPHELİ ALACAK AYRILMASI

Bilindiği üzere hakkında Geçici veya Kesin Konkordato kararı verilen borçlu aleyhine takip yapılamaz. Önceden başlayan takipler de durur. İhtiyati tedbir ihtiyati haciz kararları uygulanmaz. Dolayısıyla sorun burada düğümlenmektedir. Hem şüpheli alacak karşılığı ayırmak için dava ve icra safhasında bulunma şart olacak, hem de geçici ve kesin mühlet konkordato süresi kararı verilmiş boçlu hakkında takip yapılamayacak, üstelik önce başlamış takipler de duracak. Bu kaos içinde mükellefin olduğu kadar idarenin kafasının karışması çok normal olmaktadır.

Kaldırılmış bulunan İflas erteleme sürecinde borçlu aleyhine takip yolları kapalı olmasına rağmen Gelir İdaresince verilmiş bazı özgelelerde, bu alacaklar için dava ve icra yoluyla takip şartı olmaksızın karşılık ayrılabilceği

yönünde görüşler gözönüne alındığında durum daha da karışık bir hal almaktadır.

Böyle bir süreçte Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayınlanan 4/02/2019 tarih ve VUK-112/2019-2 sayılı Vergi Usul Kanunu Sirküleri ile konkordato sürecine giren borçlu şirketten olan alacakların Vergi Usul Kanununun 323'ncü maddesi kapsamında (geçici mühlet, kesin mühlet, konkordatonun reddi, konkordato projesinin tasdiki süreçlerinde) Şüpheli Alacak Karşılığı Uygulaması hakkında aşağıda belirtilen açıklamalar yapılmıştır.

1. Geçici Mühlet Kararından Önce Dava veya İcra Safhasına İntikal Etmış Olan Alacaklar

Geçici mühlet kararından önce dava veya icra safhasına gelmiş alacaklar için alacaklı şirket tarafından şüpheli alacak karşılığı ayrılmış ise mahkeme tarafından geçici mühlet verilmesi durumunda ayrılan karşılığa ilişkin herhangi bir düzeltme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

2. Geçici Mühlet Kararından Önce Dava veya İcra Safhasına İntikal Etmemiş Alacaklar:

Geçici mühlet kararı verilmesinden önce dava ve icra safhasına intikal etmemiş alacaklar için alacaklı şirketin şüpheli alacak karşılığı ayırması mümkün bulunmaktadır.

Mahkemenin geçici mühlet kararı vermesi ile alacaklı karşılık ayırabilir. Zira 2004 sayılı Kanunun 288 inci maddesi uyarınca, geçici mühlet kararı kesin mühletin hukuki sonuçlarını doğurmakta ve geçici mühlet kararı ile birlikte takip yapılması mümkün bulunmadığından söz konusu alacaklar için geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap dönemi itibarıyla şüpheli alacak karşılığı ayrılacaktır.

3. Mahkemenin Geçici Mühleti Kaldırıp Konkordatonun Reddine Karar Vermesi durumunda

Geçici Mühletten Önce karşılık ayrılmışsa herhangi bir düzeltme yapılmayacaktır.

Geçici Mühlet dönemi içinde karşılık ayrılmışsa konkordato talebinin red kararının ilan edildiği hesap döneminde düzeltme yapılarak gelir yazılması gerekmektedir.

4. Kesin Mühlet Kararı Verilmesi ve Kesin Mühlet Sürecinde Şüpheli Alacak Uygulaması:

Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması durumunda geçici mühlet verilmiş olan borçluya kesin mühlet verilmektedir.

Bu süreçte de alacaklılar tarafından dava veya icra süreçleri yürütülemediğinden **daha önce ayrılmış olan karşılıklara ilişkin herhangi bir düzeltme işlemi yapılmasına gerek bulunmamaktadır.**

Burada dikkat edilmesi gereken husus Geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap dönemi itibariyle şüpheli alacak karşılığı ayrılmamışsa sonraki hesap döneminde kesin mühlet kararının ilan edilmesi durumunda şüpheli alacak karşılığı ayrılmaz. Konkordato talebi ile Geçici Mühlet Kararının ilan edildiği hesap döneminde karşılık ayrılma işlemi yapılabilecektir.

5. Konkordato Talebinin Reddine Karar Verilmesi

Geçici Mühletten önce ayrılan karşılıklar için düzeltme yapılmayacaktır. Ancak Geçici Mühlet döneminde ayrılan alacaklar için Konkordato'nun red kararının ilanı döneminde ayrılan karşılık için ise düzeltme (gelir yazılması) yapılacaktır.

Ancak konkordato talebinin reddine borçlunun iflasına karar verilmesi durumunda ise daha önce ayrılan şüpheli alacak karşılıkları için düzeltme yapılmasına gerek yoktur. Konkordato projesinin reddedilmesi durumunda, borçlunun iflasına resen karar verilecek olup, iflas masasına kaydedilen alacaklarda şüphelilik hali devam edeceğinden daha önce ayrılan karşılıklar için düzeltme yapılması gerekmeyecektir.

Muaccel hale gelmediği için dava veya icra safhasına intikal ettirilmemiş olan alacaklardan, vadesi geçici ve kesin mühlet sürelerine rastlayanlar, vadenin dolduğu hesap döneminde, konkordatonun seyrine göre şüpheli alacak uygulamasına konu edilebilir.

6. Konkordato Projesinin Tasdik Edilmesi:

Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği ve borçlunun borçlarını hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilmektedir.

Buna göre alacakların borçlu lehine vazgeçilen kısmı, değersiz alacak niteliğini kazanmakta ve değersiz alacak ile bu alacağa isabet eden karşılık, konkordatonun tasdiki kararının ilan edildiği hesap dönemi itibariyle yok edilmektedir.

Alacağın vazgeçilmeyen kısmının vadesi ise proje çerçevesinde uzatılmış olduğundan bu alacaklar, şüpheli alacak olma vasfını kaybetmektedir. Dolayısıyla söz konusu alacaklar için ayrılmış olan karşılıkların, konkordatonun

tasdiki kararının ilan edildiği hesap dönemi itibariyle düzeltilmesi diğer bir deyişle gelir yazılması gerekmektedir.

III- DEĞER SİZ ALACAKLARDA KDV İNDİRİMİ

06/04/2018 tarihli ve 30383 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış bulunan 7104 sayılı yasa ile KDV Kanununun 29 ncu maddesinin dördüncü fıkrasına yapılan ekleme ile değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen katma değeri vergisinin, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde indirim konusu yapılabileceği, ancak karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan katma değeri vergisinin indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması gerekeceği ifade edilmiştir.

Söz konusu hükme göre özellikle kokonkordato sürecinde değersiz hale gelen KDV dahil alacaklarla ilgili 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren bu alacaklarına ilişkin olarak daha önce mal teslimi ve hizmet ifası sırasında hesaplayarak tahsil etmedikleri halde beyan ettikleri KDV'leri, alacağın değersiz hale geldiği ve zarar yazıldığı ay KDV beyannamesinde indirilecek KDV olarak göstererek indirim konusu yapabilecekler. Ancak, bu değersiz alacak KDV'lerinin indirim konusu yapılabilmesi bir şarta bağlı. Bu şart ise, daha önce şüpheli alacak kapsamında karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan bu KDV tutarının, değersiz hale gelen alacak tutarının zarar yazıldığı ay'da gelir veya kurumlar vergisi açısından gelir olarak kayıtlara alınarak düzeltilmesi. Bu öncelikli, yeterli ve gerekli bir şart. Yani, değersiz hale gelerek zarar yazılan alacağa ilişkin KDV'nin bu yeni düzenleme çerçevesinde indirilecek KDV olarak dikkate alınabilmesi için, daha önce karşılık ayrılarak gider yazılan KDV tutarının bu defa düzeltilerek gelir yazılması gerekiyor.

Söz konusu KDV tutarı, alacağın zarar yazıldığı tarihi kapsayan ay'a ilişkin 1 No.lu KDV Beyannamesinin "İndirimler" kulakçığında "İndirimler" tablosunda 111 kod numaralı "Değersiz Hale Gelen Alacaklara İlişkin İndirilecek KDV" satırı aracılığıyla indirim konusu yapılacak ve değersiz hale gelen alacağa ilişkin borçlu mükellef bilgilerini içeren beyanname eki form doldurulacak.

Düzeltilme işlemi tek taraflı yapılmayacak, borcunu ödemeyip satıcının alacağın değersiz alacak haline getiren alıcı mükellefler de ödemediği KDV'yi düzelterek indirim KDV den çıkartacaktır. Zira KDV Kanununun 30. Maddesine 7104 sayılı Kanunla eklenen (e) bendinde, Vergi Usul Kanununun 322. maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin alıcı tarafından ödenmeyen KDV'nin, mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV'den indirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen KDV, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde satıcı tarafından indirim

konusu yapılabildiğinden, mükerrer vergi indirimine yol açmayacak şekilde değersiz hale gelen alacaklara ilişkin alıcı tarafından ödenmeyen ve daha önce indirim konusu yapılmış KDV'nin de, alacağın zarar yazıldığı ay'a ilişkin 1 No.lu KDV Beyannamesinin "Matrah" kulakçığında "Diğer İşlemler" tablosunda 505 kod numaralı "VUK 322 Kapsamına Giren Borçlara Ait KDV" satırı aracılığıyla beyan edilerek düzeltilmesi gerekiyor. Bu şekilde düzeltme yapmayan alıcı mükellefler, alacağı değersiz hale gelen alacaklı mükellefin düzeltme işlemleri sırasında doldurduğu değersiz hale gelen alacağa ilişkin borçlu mükellef bilgilerini içeren beyanname eki form'da tespit edilecek ve gerekli işlemler yapılacak.

III- SONUÇ

Konkordato sürecinde şüpheli alacak ayrılması ile ilgili olarak daha önce idare tarafından verilen görüşte Konkordatonun bir dava ve icra takibi olmayıp alacağın bir kısmından vazgeçme, vade uzatımı olduğu bu özelliklerinden dolayı alacağın tahsil imkanını kuvvetlendirdiğinden behisle şüpheli alacak karşılığı ayrılamayacağını ifade etmiştir. (İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nca verilen 11.05.2017 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.19.02-105 (VUK-1-20178)-129208 sayılı özelge)

Danıştayın 4. Dairesinin 07.03.1995 tarihli Esas No:1994/1124; Karar No:1995/955 sayılı kararı ise ;"Konkordato kapsamındaki alacağın da, icra safhasında bulunduğu kabulü gerekir" yönündedir. Bu nedenle konkordato sürecine girmiş olan alacağa şüpheli alacak karşılığı ayırmasında isabet görülmüştür.

Düzenlenen VUK Sirkülerinde ise konkordato sürecinde geçici mühlet, kesin mühlet, konkordato kararının kabulü, reddi hallerinde ne şekilde karşılık ayrılacağı veya ayrılan karşılıkların düzeltileceği açıklanmıştır.

Dolayısıyla Vergi Usul Kanununun şüpheli alacaklar ile ilgili maddesine dava ve icra safhasındaki alacaklar ibaresinden sonra konkordato sürecindeki alacaklar ibaresinin eklenmesi sorunları büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır.

Diğer taraftan yukarıdaki bölümde detaylı anlatılan Değersiz alacaklara ilişkin olarak düzenlenen bu KDV düzeltme ve indirim uygulamasının, şüpheli alacaklar için de getirilmesi, gerekmektedir. Tahsilatı yapılmamış alacağı şüpheli hale gelmiş alacağın Katma Değer Vergisinin beyan edilip ödenmesi işletmeler için çok ciddi bir adaletsizlik durumu yaratmaktadır.